

las äfven, utvisande den innerligaste tillgifvenhet och tacksamhet från brefskrifvarinnans sida. Bland nämnda åtta har ingen vistats i Hemmet öfver 1 1/2 år; hvilket synes bevisa, att vården der måste vara utmärkt, samt att med god omsorg förbättring och förädling är lättare, än man kunde vara fallen att tro.

12 FINSKA LITTERATURSÄLLSKAPET.

10 *Litteraturblad n:o 3, mars 1855*

Finska Litteratursällskapet firade den 16 dennes sin årsdag tyst och anspråkslöst, hemligt kunde man säga, emedan Stadgarne förbjuda tillkännagifvande genom tidningarne af dagen för Sällskapets sammanträden. Gud skall dock veta, att ingenting i verlden kan läggas i öppnare dag, än Sällskapets sträfvanden och angelägenheter.

20 Ty hvad sker på denna årsdag? Ordföranden, professor Lönnrot, ger i enkla ordalag en öfversigt af Finska litteraturens odling från halfannat sekel tillbaka under yttranden af glädje, att språket på senaste årtionden kommit att ega någon likhet med öfriga menskliga idiomer, genom att i tryck ega en och annan framställning af ämnen, som i århundraden utgjort föremål för hela mensklighetens vetande. Sekreteraren, Hr Elmgren, uppläser en kort berättelse om Sällskapets verksamhet under det förflutna året. Skattmästaren, Hr Schauman, en dylik rörande Sällskapets penningaffärer. Bibliothekarien, Hr Renvall, redogör för bibliotekets tillväxt i böcker och handskrifter och för sina tillgöranden vid detsammans ordnande. – Det är allt; och *högtidsdagen* är till ända.

30 Lyckligt dock, at vi Finnar äro vane vid ett så litet, så oändligen litet utrymme för Finskt språk och Finsk litteratur, att vi kunna glädja oss äfven öfver det minsta; och ännu lyckligare, att under den ringa, anspråkslösa formen arbetar sig fram ett verk af allvar och duglighet.

Oberoende af Finska Litteratursällskapet började Lönnrot sin bana. Hans verksamhet gaf första anledning till Sällskapets stiftande; men i sin fortgång hade den ett stöd i Sällskapets deltagande.

40 Från dessa Sällskapets första dagar förflöt ett decennium i översamhet, under hvilket Sällskapet endast var betänkt på att förskaffa sig nödiga fonder. Men en annan tid kom, som fordrade något mera, än medvetandet att pengar för ändamålet funnos i kassan. Och från den lyckliga stund, då Sällskapet beslöt att inga fonder ega, datera sig dess liffligare tillgöranden för det i Stadgarne uttalade syftemålet.

Endast kortsyntheten kan tadla detta Sällskapets beslut. Dess fond utgjorde då år 1846 endast 1 150 Rubel Silfver. Sedan dess har Sällskapet årligen utdelat en icke så obetydlig summa i reseunderstöd och honorarier, låtit på sin bekostnad trycka och utgifva ett antal arbeten, af hvilka största delen eger ett för all framtid blifvande värde; och Sällskapets behållning i boklager utgör nu S:r R. 11 459 – eller med afdrag af 20 % bokhandelsprocent och omkostnader för försäljningen, netto S:r R. 9 168.

50 Det kan låta säga sig, att, om årliga inkomster och räntor blifvit besparade, Sällskapet nu skulle ega ett kapital af anfördt belopp, hvaraf årliga räntan vore användbar för Sällskapets ändamål. Men för det första ger boklagret, ehuru böckerna säljas till jemförelsevis lågt pris, full ränta på förlagskapitalet. Och för det andra är det mer än väl känt, med huru mycket intresse man deltagar för ett Sällskap, som

endast samlar pengar; hvaremot det är obestridligt, att Finska Litteratursällskapet sett sina inkomster med hvarje år förökas, och detta i följd af det intresse Sällskapet genom sin större verksamhet kunnat väcka och underhålla.

Endast en betänklighet finnes härvid. Det kan nemligen med skäl sättas i fråga, huruvida en redan nog betydlig och årligen tillvexande förlagsrörelse skall af Sällskapets utskott kunna tillbörligen skötas. Men ända hittills har allt gått väl. Och sålänge Sällskapets nuv. Sekreterare, Hr Elmgren, icke tröttnar vid handhafvandet af denna befattning och vårdandet af bokförlaget, skall detta utan tvifvel få fortfa- 10
 ra. Det är sådana mäns uppoffrande nit, som uppväger nyttan af stående fonder. Låt om oss hoppas, att hans exempel skall verka till efterföljd i framtiden.

Under år 1854 har Sällskapets inkomst utgjort S:r R. 1 154: 95 kop, hvaraf för år 1853 försålda böcker S:r R. 702: 38 k., å 6 % motsvarande räntan på något mer än 11 500 Rubel. Häraf hafva nära S:r R. 600 blifvit använda till reseunderstöd och honorarier. Till tryckning af nya arbeten m. m. har åtgått något öfver 800 Rubel Silfver. Året slutar sålunda med ett deficit, som ytterligare ökas med ett par hundra rubel löpande utgifter. Men detta har intet att betyda, emedan valuta för 20
 försålda böcker 1854, hvilken först detta år inflyter, redan före årsdagen betäckt bristen och, såsom af skattmästarens uppgift finnes, gifvit en behållning kontant i kassan.

Af det anförda finnes, att Sällskapet 1854 användt 1 400 Rubel Silfver direkt för sitt ändamål – materialiers insamlande och skrifers utgifvande. Öfverhufvud har denna post på de senare åren uppgått till lika mycket, som Sällskapets hela stående fond utgjorde år 1846, då nuvarande kloka hushållning vidtogs. Det borde i sanning väcka förvåning, att se så mycken affärstalang hos lärdt folk, medan t. ex. de praktiska männen i Hushållnings-Sällskapet ruinerat detta. 30

Ett NB. bör dock tilläggas till denna skildring af Sällskapets lysande affärsbestånd. En betydlig del af boklagret består i exemplar af tidskriften *Suomi*, fjorton årgångar. Innehållande hufvudsakligen material för landets historia och geografi och afhandlingar rörande apråket, kan denna skrift icke påräkna en lika jemn afsättning, som öfriga förlagsartiklar. I den ligger sålunda ett betydligt kapital fästadt. Om denna affär kunde också ett och annat sägas, t. ex. att upplagan är för stor, och att ett och annat af innehållet der icke just är på sin plats. Emellertid innehåller nästan hvarje årgång artiklar, som med intresse läsas. Det rör dock allt fosterlandet, dess språk, dess forntid och 40
 nutid.

Att frukterna af Sällskapets verksamhet under senaste decennium varit rika, hafva årsberättelserna ådagalagt och bevisas af de skrifter, som på Sällskapets förlag utgifvits. Äfven senaste år hafva med Sällskapets understöd blifvit samlade 918 folksånger, 161 folksångsmelodier och ett antal trollrunor och sagor. Vi erinra, att denna del af Sällskapets verksamhet icke tål att uppskjuta under samlande af kapitaler. Ty för hvarje dag utdö traditionerna på folkets läppar, och hvad som icke göres för deras bevarande i dag, kan icke meras göras i morgon. Boklagret har under året ökat med två årgångar af *Suomi* 50
 och andra delen af *Suomen Kansan Satuja*. Den i vårt Februari-häfte meddelade förlagskatalogen utvisar, att största delen af Sällskapets skrifter utkommit sedan 1847. Skulle i Finland förläggare finnas, som spekulerade i annat, än almanackor, psalmböcker och postillor, kunde Sällskapet väl hafva kunnat använda mera på uppmuntrande af Finskt

författareskap. Men som förhållandet nu är, har förlagsrörelsen för Sällskapet varit en nödvändighet. De dyrbara manuskripterna till Kalevala, Kanteletar, Suomen kansan Arvoituksia, Sananlaskuja och Satuja hafva icke kunnat riskeras, emedan en tillfällig olycka genom deras förstörande kunnat bringa oersättlig förlust. Och framför allt, Sällskapet har ålegat att främja Finsk litteratur, och då det gjort detta, har det medvetandet att hafva sått en säd, vida mera räntebärande, än tiotusental utlånade rublar. Må man jemnföra dess verksamhet med

- 10 Icke heller kan det i vårt lands förhållanden sägas, att ett Sällskap, som för året utgifvit 600 Rubel honorarier, 800 Rubel tryckningskostnader, och som eger ett boklager för 11 000 Rubel Silfver, är ett fattigt Sällskap, om dertill afses, att Sällskapet icke haft en enda kopeks understöd af allmänna medel. Med stor affärsklokhet offentliggör Utskottet hvarje månad Sällskapets kassabestånd; och om detta stundom visar ett deficit, har dock Utskottet aldrig varit i förlägenhet för utgifternas betäckande. Tigga behöfver Sällskapet derföre icke, och det är en förargelse att se och läsa vissa tidningars lamentationer, smädliga
- 20 för den sak, för hvilken Sällskapet arbetar. Penningegåfvor hafva på senare åren nu och då tillfallit Sällskapet. Detta är, som sig gör, och har varit så mycket mera välkommet, som Sällskapets nya Stagdar inskränka tillfället till nya ledamöters inkallande. Men ännu icke utgifna manuskripten finnas. Finska Lexikonet skall utarbetas och utgifvas. Unga män, flera än Sällskapet kan understödja, stå färdiga till arbete för dess ändamål. Samlingarne för Finlands geografi, historie och statistik äro ännu ringa. Dessa samlingar skola sedan begagnas och på dem bygda arbeten utgifvas. Till allt detta behöfvas medel. Nå väl! Förlaget för *Suomi* trycker på Sällskapets bokslut. Köpen då Suomi J Herrar Landsmän, som hafven pengar nog och önsken ega ett arbete
- 30 af fosterländskt innehåll på er bokhylla. Fjorton årgångar kosta S:r R. 10: 50 kop. Komma gåfvor dertill, så är Finska Litteratursällskapet i den lyckliga belägenhet, att kunna väl använda dem.

J. V. S.

13 OM SÄTTET FÖR VEXELBRUKETS ALLMÄNNA INFÖRANDE I FINLAND.

Litteraturblad n:o 4, april 1855

- 40 Det tillhör icke de vågade satserna att påstå, att den tid är inne, då tillståndet i landets jordbruk skall börja väcka hvarje fosterlandsväns uppmärksamhet och de mera klarseendes allvarliga bekymmer. Ehuru ringa förkofran visat sig i öfriga industrigrenar, hafva dock i flera af dem verkliga framsteg skett, och knappt torde någon näring varit så stationär och i förhållande till dess betydenhet för landet så litet omvårdad som jordbruket.
- Nationalekonomerna påstå väl, att befolkningens tillväxt vittnar för ett stigande välstånd. Och bestridas kan icke, att lättheten att försörja
- 50 hustru och barn måste föranleda äktenskap. Men man behöfver på andra sidan icke åberopa Irlands exempel, för att öfvertyga sig, att befolkningen kan stiga snabbt, ehuru det allmänna välståndet genom dess tillväxt aftager. Orsaken härtill måste sökas i andra tidsförhållanden. Faktum hafva vi äfven i vårt land för ögonen. Folkmängden har på de senaste 50 åren ökats med 100 procent; men hufvudkällan för